

Aan
de gemeenteraad

Datum 14 november 2023
Zaaknummer 2023-0160960
Betreft Raadsinformatiebrief over Zonnepanelen in Beschermd
Stadsgezicht

Vergadering van
Portefeuillehouder: Maarten Burggraaf
Begrotingsprogramma Groen, Duurzaam en Ruimtelijk Dordrecht
Kernteam/Opgave: Ruimtelijke Kwaliteit - Erfgoed
Auteur: Wendy Meulenkamp
E-mail: we.meulenkamp@dordrecht.nl
Verantwoordelijke: Wendy Meulenkamp
Openbaar: Ja

Raadsinformatiebrief

Wat is de aanleiding om deze informatie kenbaar te maken?

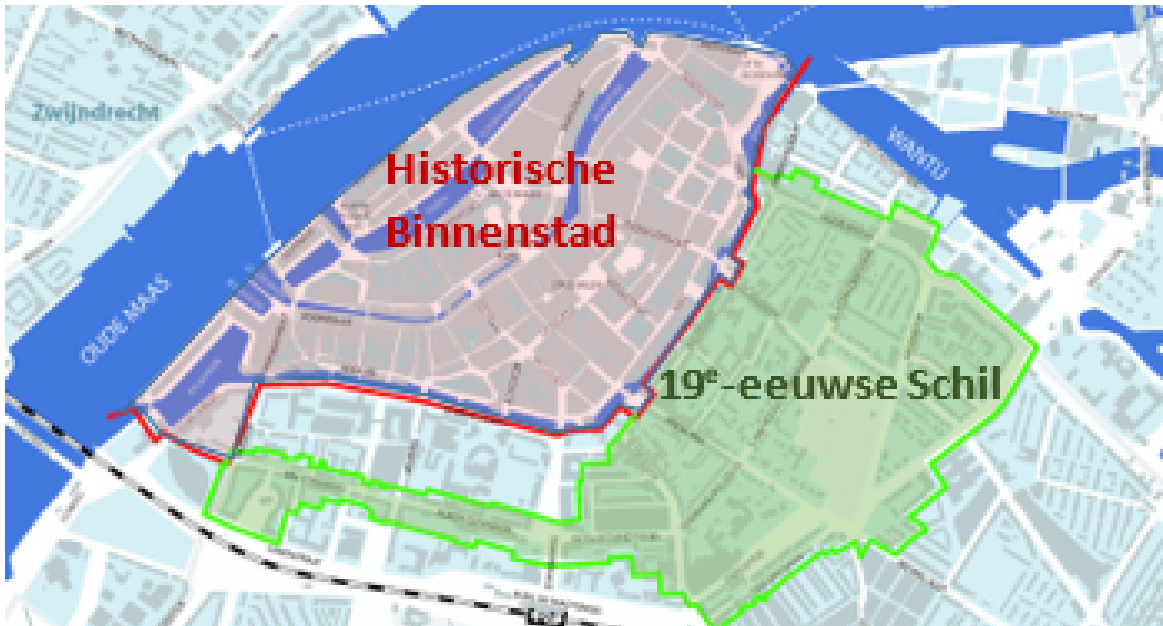
Eind maart 2023 hebben we uw raad geïnformeerd over het bestaande zonnepanelenbeleid in beschermd stadsgezicht, naar aanleiding van het initiatiefvoorstel 'Geen dag zonder zon' ingediend door fracties CDA, VVD en GroenLinks.

1. Wij stelden voor in het 2e kwartaal van dit jaar met een voorstel te komen voor de (interactieve) zonnepanelenkaart.
2. Wij stelden voor dat vanuit erfgoed en opgave duurzaamheid een communicatiecampagne wordt gestart om bewoners/eigenaren in de beschermde stadsgezichten meer handelingsperspectief te geven.
3. Wij stelden voor te onderzoeken waar de welstandsregels verruimd kunnen worden zonder de iconische en esthetische waarde van het stadsgezicht onevenredig aan te tasten. Uitkomsten worden eind 2^e kwartaal 2023 verwacht.

Wat is de te delen informatie?

Hoe zijn de bevoegdheden rond dit onderwerp verdeeld?

- Bestemmingsplan Historische Binnenstad, Schil en delen van Stadswerven en Reeland (gemeentelijk beleid).
- Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo) voorschriften wijziging monument (Rijksbeleid).
- Welstandsnota gemeente Dordrecht 2021 (met Beeldkwaliteitsplan binnenstad) (gemeentelijk beleid).
- Besluit omgevingsrecht (Bor) (in verband met vergunningplicht en indieningsvereisten) (Rijksbeleid).

Afbakening: grenzen beschermd stadsgezicht (door het Rijk aangewezen)

Wat is er gebeurd sinds maart 2023?

Dakanalyse op zichtbaarheid van beschermd stadsgezicht

De dakvlakken, die niet goed zichtbaar zijn vanuit de openbare ruimte, zijn in beeld gebracht door middel van een data-analyse vanuit het GIS-systeem met 3D-data. Conform de kaders uit de welstandsnota geeft de kaart aan op welke panden minimaal twee zonnepanelen geplaatst kunnen worden, niet goed zichtbaar vanuit de openbare ruimte (weg of doorvaarbaar water). De kaart is als *bijlage 1* bij dit voorstel gevoegd.

- Ongeveer 35% van de daken zijn geschikt voor zonnepanelen. Dit zijn vaak platte daken waar met een vergunning zonnepanelen op kunnen worden gelegd (groen).
- Daarnaast is 52% van de daken gedeeltelijk geschikt, minimaal passen hier twee zonnepanelen of zonnecollectoren voor het opwekken van elektriciteit of warm water (geel).
- In 2% van de gevallen is wel iets mogelijk maar dan moet je denken aan speciale oplossingen, zoals panelen op dakkapellen (oranje).
- 11% van de daken zijn niet geschikt zijn omdat ze te zichtbaar zijn of een moeilijke dakvorm hebben (rood). Let op: de gele vlakken bestaan vaak uit meerdere dakvlakken, op het niet goed zichtbare deel zijn zonnepanelen mogelijk. Voor panden met een rood dakvlak is eventueel een alternatief mogelijk zoals een Q-roof systeem onder de dakbedekking, of zonnepanelen (op niet monumenten), dit is een moderne dakpan met geïntegreerde zonnecellen, of flexibele dakbedekking met zonnecellen op ronde daken.

Interactieve kaart op zonnedakje.nl

Vanuit de regio is een samenwerking met zonnedakje aangegaan voor een interactieve kaart. Op de website is voor de hele regio te zien welke daken, geschikt, mogelijk geschikt of niet geschikt zijn voor zonnepanelen. De kaart van zonnedakje houdt rekening met **zoninstraling en schaduw**. Uit ervaringscijfers genereren zij het dakoppervlak dat geschikt is voor zonnepanelen.

Voor beschermd stadsgezicht was voorheen het hele gebied aangegeven als mogelijk geschikt of niet geschikt.

De gemeente heeft gegevens aangeleverd, zodat nu op de kaart van zonnedakje zichtbaar is welke daken in beschermd stadsgezicht **geschikt** zijn voor zonnepanelen.

Rapport per adres

Per adres is een rapport te genereren. Hierin staat hoe veel dakoppervlak aanwezig en hoeveel

dakoppervlak geschikt is voor panelen uit het zicht. Er wordt aangegeven dat een vergunning moet worden aangevraagd (zie *bijlage 2b*).

Op basis van het welstandsregiem is 87% van de daken geschikt voor minimaal twee zonnepanelen.

Op de kaart van zonnedakje is nog steeds 85% van het dakoppervlak geschikt voor zonnepanelen, waarbij rekening is gehouden met oriëntatie en schaduw.

8 panelen of meer = groen (geschikt).

3-7 panelen = oranje (mogelijk geschikt).

0-2 panelen = rood (niet geschikt).

Daarnaast zijn er panden met een **achterdakvlak niet gericht op de openbare ruimte** waar zonnepanelen vergunningsvrij kunnen worden aangebracht. Dit wordt ook in het rapport van zonnedakje aangegeven..

Oude kaart zonnedakje

Nieuwe kaart zonedakje (zie ook bijlage 2 voor A4 formaat).

Risico's

- De daken zijn niet gecontroleerd op sterkte. Het is de verantwoordelijkheid van de eigenaar/aanvrager om te (laten) onderzoeken of het dak constructief geschikt is.
- Brandveiligheid is ook een risico, zeker in de binnenstad waar panden soms moeilijker bereikbaar zijn met historische houten kappen. Daarom wordt met klem aangeraden alleen met een gecertificeerde leverancier/aanbieder in zee te gaan. De aanvrager/eigenaar is verantwoordelijk.
- Oudere bitumineuze dakbedekking dient eerst vervangen te worden voor het aanbrengen van panelen.
- Bomen in beschermd stadsgezicht zijn om diverse redenen waardevol en mogen niet gekapt worden ten behoeve van zoninval op zonnepanelen.
- Leveranciers van zonnepanelen zijn vaak niet op de hoogte van de (erfgoed/welstands)regels en wijzen bewoners van de binnenstad hier niet op. Hierdoor worden soms te hoge verwachtingen gewekt bij bewoners.
- Wij zullen in de communicatie campagne aan bovenstaande risico's extra aandacht schenken.

Mogelijke oplossingen zonnepanelen in beschermd stadsgezicht

Om te communiceren met de inwoners van beschermd stadsgezicht geven we een aantal voorbeelden wat mogelijk is. Dit is in *bijlage 3* te lezen. Dit geeft een genuanceerd beeld van waar wat mogelijk is, soms maar een paar panelen, soms verspreid over meerdere dakvlakken. De gemeente geeft binnen een week maatwerk informatie op vragen van bewoners.

Communicatiecampagne

Bewustwording en gedragsverandering zijn belangrijke elementen voor het stimuleren van opwekken van zonne-energie. Om ervoor te zorgen dat de bewoners en eigenaren van de beschermd stadsgezicht (hierna te noemen doelgroep) deze stappen zetten, informeren we de doelgroep over de mogelijkheden en regels om zonne-energie op te wekken in beschermd stadsgezicht.

Door de inzet van een communicatie campagne gericht op beschermd stadsgezicht bieden we de doelgroep meer handelingsperspectief. We stellen hen op de hoogte van de kaart van zonnedakje en hoe ze de site zonnedakje bereiken.

Om tot een gedegen resultaat te komen hebben we de volgende communicatiecampagne opgezet:

- de doelgroep ontvangt een brief;
- inzet diverse communicatiekanalen om onze doelgroep te bereiken via getargete socials (Facebook, X (voorheen: Twitter), Instagram en LinkedIn) een persbericht, gemeentenieuws;
- versturen nieuwsbericht naar de diverse partners in de stad;
- aanpassen informatie op diverse gemeentelijke websites;
- filmpje met mogelijkheden voor de verschillende daken;
- aandacht in Energiekrant en tijdens Klimaatweken;
- de gemeente beantwoordt vragen binnen vijf werkdagen;
- website monumentenzorgdordrecht.nl vernieuwen;
- organiseren gezamenlijke inkoopactie;
- contact met de woningbouwverenigingen;
- installateurs/leveranciers informeren.

Hoe verder na deze raadsinformatiebrief?

In beschermd stadsgezicht wordt rekening gehouden met de zichtbaarheid van zonnepanelen in verband met de beeldkwaliteit van dit bijzondere en kwetsbare gebied. Buiten beschermd stadsgezicht zijn er geen regels over de zichtbaarheid of beeldkwaliteit van zonnepanelen.

Voor monumenten geldt altijd een vergunningsplicht en welstandstoets.

Voor de 19^e eeuwse schil is geanalyseerd welke deelgebieden een lagere beeldwaarde hebben gezien vanuit het beschermd stadsgezicht. Het gaat hier niet om losse panden met een recent bouwjaar. Het voorstel is de met donkere arcering aangegeven gebieden met stadsvernieuwing/nieuwbouw, die niet langs de historische hoofdstructuur zijn gelegen, aan te wijzen als gebieden met regulier welstandsniveau. Dit betekent dat in deze buurten ook zonnepanelen goed in het zicht mogelijk worden. Dit is gelijk aan het beleid buiten beschermd stadsgezicht. Wel blijft de vergunningsplicht gelden omdat dat vanuit het Rijk is aangegeven.

In de historische binnenstad zijn ook gebieden met een mindere beeldkwaliteit. In het beeldkwaliteitsplan binnenstad zijn deze veelal als verbetergebieden benoemd. Hier is juist verbetering van beeldkwaliteit wenselijk. Het verruimen van het welstandsniveau zou hier tegenstrijdig aan zijn, bovendien zijn dit veelal panden met platte daken waar zonnepanelen al op zijn toegestaan.

Een kaart met verruimd welstandsbeleid in de 19^e eeuwse schil (donkergrijs gebied) is als *bijlage 4* bij het voorstel gevoegd. Deze wijziging wordt meegenomen bij de volgende herziening van de welstandsnota in Q1/Q2 van 2024. In de tussentijd zal vooruitlopend op overeenkomstig deze herziening worden geadviseerd in deze delen van de 19^e eeuwse schil.

Zon-op-andermans-dak

Er zullen woningen of bijzondere gebouwen blijven waar geen dakoppervlak is voor zonnepanelen uit het zicht. Voor deze eigenaren is deelnemen in zonne-energieprojecten op een andere locatie misschien een uitkomst. We houden contact met Drechtse Energie in verband met locaties voor zon-op-andermans-dak.

Handhaving en hulp bij legaliseren

Er is geconstateerd dat afgelopen jaar op veel plekken in beschermd stadsgezicht zonnepanelen zijn aangebracht, soms zonder vergunning. Een heel groot deel van deze panelen ligt op plekken waar deze niet (goed) zichtbaar zijn. Deze zijn te legaliseren. In het communicatieplan wordt meegenomen dat deze eigenaren hulp krijgen bij het alsnog aanvragen van deze zonnepanelen en dat deze snel worden verleend.

Er zijn een aantal adressen waar zonnepanelen duidelijk in het zicht zijn aangebracht. Er zijn 40 adressen binnen de twee beschermde stadsgezichten bekend waar de zonnepanelen te veel in het zicht zijn aangebracht. Een deel daarvan ligt in het gebied waar het welstandsregiem regulier wordt. Er zijn 18 adressen waar de goed zichtbare panelen niet zijn te legaliseren. We schrijven deze 18 adressen apart aan. De gemeente helpt met het zoeken naar een oplossing, waarbij het mogelijk is dat een aantal panelen verplaatst of verwijderd moeten worden. Voor een deel van de adressen kunnen de zonnepanelen naar het vergunningsvrije achterdakvlak worden verplaatst. Dit kan minder gunstig zijn voor de energieopbrengst.

Welke kosten zijn verbonden aan het proces?

De kosten voor de kaart in zonedakje voor communicatie en voor een nog op te zetten gezamenlijke inkoopactie zijn geraamd op totaal € 25.000,- en worden uit de reguliere budgetten gedekt.

Voor de handhaving worden de in het jaarplan van de Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid opgenomen toezicht-uren voor erfgoed gebruikt. Ook dit wordt uit het reguliere budget gedekt. Indien nodig wordt dit over meerdere jaren verdeeld.

Wat zijn de belangrijkste gerelateerde besluiten?

[Raadsinformatiebrief Wensen en bedenkingen op Initiatiefvoorstel BR1 "Geen dag zonder zon"](#)

Het college van Burgemeester en Wethouders

secretaris

burgemeester